

vodič za zaposlene
A WORKERS GUIDE

Queensland Council of Unions

Commerce Queensland
QUEENSLAND'S CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

Queensland
Working Women's
Service

**Queensland
Government**
Department of
Industrial Relations

Šta je zlostavljanje na radnom mestu?

Zlostavljanje na radnom mestu je "uzastopni potcenjivački tretman jedne osobe od strane neke druge ili više osoba na radnom mestu, koje može da bude neosnovana I neprikladna radna praksa."

Drugim rečima, zlostavljanje je ponašanje koje ponižava, vređa, omalovažava ili ponižava ponekad i u prisustvu radnika, klijenata ili mušterija.

Zlostavljanje može da bude izraženo između:

- radnika i upravnika (ili poslovođe)
- kolega na poslu
- radnika i druge osobe na radnom mestu, studenta npr.

Zlostavljanje može da bude deo radne kulture (npr. ponekad je cilj toga "startovanje"), ali ako vas takvo ponašanje vređa, onda to nije prikladno.

Povremena razmimoilaženja u mišljenju, neki sukobi i problemi su sastavni deo radnog života. Ali kad ponašanje postane bezrazložno i počne da vas vređa i ponižava, onda to zovemo zlostavljanjem i to ne bi trebalo da bude tolerisano.

Veoma je važno da ne krivite sebe zbog zlostavljanja koje doživljavate.

Vrste zlostavljanja

Zlostavljanje na radnom mestu je vrsta nasilnog ponašanja koje se može odražavati od vrlo suptilnog do lako prepoznatljivog, i može uključiti:

- izderavanje, vikanje, nasilje, nasilan žargon, vređanje, neumesne komentare o vašem izgledu, privatnom životu i stilu života, klevetanje vas ili vaše porodice.
- omalovažujući stavovi ili neprestani kritičizam
- izolovanje radnika iz njihove uobičajene radne prakse, obrazovanja i mogućnosti napredovanja
- previše posla, nepotreban pritisak, prekratki rokovi za završavanje posla
- premalo posla, stvaranje osećaja nekorisnosti
- potcenjivanje radnih mogućnosti, namerno zadržavanje informacije u vezi s poslom, ili davanje pogrešnih informacija
- neobjašnjene promene u poslu, besmisleni radni zadaci, zadaci iznad vaših mogućnosti, izostanak zasluženog priznanja
- mešanje u vaše privatne stvari ili opremu
- izazivanje i regularno zbijanje šala na vaš račun
- izlaganje pisanih i slikovitih materijala koji vas degradiraju ili vređaju
- besmislene “administrativne sankcije”, npr. nepotrebno odugovlačenje u procesu prijavljivanja za obrazovanje, odmor ili isplatu plate.

Tamo gde zlostavljanje uključuje nasilje ili pretnju nasiljem to može postati slučaj za policiju – za više informacija pogledajte Nasilje na radu (Violence at Work Guide) (detalji su na kraju ove brošure).

Kakvi su efekti na vas?

Efekti koje zlostavljanje radnom mestu ima na vas su sledeći:

- visoki nivo stresa, umor, nesanica, itd. (za informaciju o borbi sa stresom na radu pogledajte Stres na radu (Stress At Work Guide) za poslodavce – detalji su na kraju brošure).
- loše zdravlje, krajnja iscrpljenost, napadi paničnog ponašanja, nesposobnost donošenja odluka, itd.
- nesposobnost za rad, gubitak samopouzdanja i samopoštovanja, osećaj socijalne izolovanosti na radu, smanjen radni učinak i radne mogućnosti.

Troškovi za organizaciju uključuju: smanjenu efikasnost, nesigurnu radnu sredinu, povećan izostanak, slab moral, povećani zahtevi za novčanim kompenzacijama ("workers compensation") i troškovi suđenja.

Šta možete da učinite protiv zlostavljanja na radnom mestu?

Vodite dnevnik o zlostavljanju na radnom mestu

Ponekad je teško definisati i dokazati zlostavljanje. Zato je važno voditi dnevnik o događanjima, uključujući:

- incidente, sa šta je moguće više detalja
- imena i adrese ljudi koji su spremni da potvrde vaše izjave

Ovaj dnevnik može da bude iskorišten u toku svedočenja i može da bude vredan dokaz prilikom suđenja.

Pristupanje osobi koja navodno zlostavlja

U nekim slučajevima problem može da bude rešen ako se direktno obratite osobi koja zlostavlja, kažete joj kako doživljavate njezino ponašanje i zamolite je da prestane s takvim ponašanjem.

Možete zamoliti i posrednika – vaš poslodavac može imati osobu nominovanu za problem zlostavljanja na radnom mestu – ili nekog drugog, da pristupi u vaše ime osobi koja navodno vrši zlostavljanje.

Ako su gore navedeni pokušaji bezuspešni treba da učinite sledeće.

Proverite svoja zakonska prava

Proverite svoja zakonska prava sa svojim sindikatom, vladom ili drugim službama koje su nabrojene na kraju ove brošure.

Prema Zakonu o zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu iz 1995:

- vaš poslodavac je dužan da osigura zdravlje i sigurnost svih radnika. Zlostavljanje na radnom mestu može da naruši zdravlje i sigurnost radnika, i zato je vaš poslodavac dužan da osigura radno mesto gde nema zlostavljanja.
- Vi takođe imate obavezu da preduzmete mere opreznosti na radu. To uključuje sleđenje instrukcija dobijenih od vašeg poslodavca u odnosu na aspekte zdravlja i sigurnosti po pitanju zlostavljanja na radnom mestu, na primer: prijavljivanje zlostavljanja na radnom mestu.

Tamo gde zlostavljanje uključuje postupke kao što je seksualno napastvovanje i diskriminacija, prijava može da bude uložena prema Kvinslandskom zakonu o antidiskriminaciji iz 1991 (Queensland Anti-discrimination Act 1991).

Ako ste otpušteni zato što ste uložili žalbu možete da podnesete prijavu prema Zakonu o nepravедnom otkazivanju Industrial Relations Act 1999.

Proverite polisu o zlostavljanju na radnom mestu

Proverite da li vaš poslodavac ima polisu i ustanovljenu proceduru u slučaju zlostavljanja na radnom mestu.

Informacija o zlostavljanju na radnom mestu u vašoj radnoj sredini može da bude:

- uključena u indukcione programe, kurseve o svesnosti, novinama vašeg preduzeća
- izložena na oglasnoj ploči
- tema o kojoj će se diskutovati na sastancima zaposlenih i kraćim sastancima timova
- raspoloživa na jezicima zajednice

Tužbeni postupci

Proverite tužbeni postupak:

- na vašem radnom mestu
- u vašem ugovoru - mnogi ugovori sadrže postupak koji treba da sledite u cilju rešavanja novonastale situacije.

Ako mislite da neće biti neprijatnih posledica možete:

- prići trećoj osobi da zatražite savet, podršku i pomoć ako osetite da vas neko zlostavlja
- informišite svog pretpostavljenog i pokušajte zajednički da rešite problem
- ako se to ne pokaže uspešnim, ili je vaš pretpostavljeni/a deo problema, pristupite njegovom/njenom pretpostavljenom/oj
- zatražite posredovanje, npr. od Centra za rešavanje sukoba (Dispute Resolution Centre) (pogledajte polednju ove brošure).

Možda biste želeli da uložite pismeni prigovor ukoliko su se ostali pokušaji pokazali bezuspešnima, ili su optužbe tako ozbiljne da su drugi načini neprikladni.

Vaš poslodavac može da provede istražni postupak po pitanju navodnog zlostavljanju na radnom mestu.

Mogući rezultati ovakvog postupka mogu biti:

- odbacivanje tužbe ukoliko je neosnovana
- potvrđivanje navodnog zlostavljanja
- disciplinski postupak protiv osobe koja je zlostavljala

Savetovanje i rehabilitacija

Možda ćete biti u situaciji da zatražite savetovanje i/ili rehabilitaciju.

Vaš lični razvoj

Možda ćete poželeti da upišete neki kurs za nadgradnju i dopunsko obrazovanje koji će vam pomoći u lakšem suprotstavljanju zlostavljanju dok se problem ne reši.

Ovo su neki od kurseva:

- poboljšanje komunikacionih sposobnosti
- razrešavanje sukoba
- kontrola stresa
- samouverenost i samopoštovanje

Gde možete da nađete:

Informacije i uputstva

- > Queensland Council of Unions, OHS Unit
- > Beyond Bullying Association
- > Centrecare
- > Dispute Resolution Centre
- > Division of Training
- > Division of Workplace Health and Safety
- > Legal Aid Queensland
- > Queensland Anti-discrimination Commission
- > Commerce Queensland
- > Queensland Industrial Relations Commission
- > Relaxation Centre of Queensland
- > Translating and Interpreting Service
- > Wageline
- > Workers Medical Centre
- > Working Women's Service (Queensland)

vodiči

- > Stress at Work: Information for Employers, Division of Workplace Health and Safety
- > Violence at Work: A Workplace Health and Safety Guide, Division of Workplace Health and Safety
- > Workplace Bullying: Employers' Guide, Division of Workplace Health and Safety

knjige i članci

- > Adams, A. (1992) Bullying at Work, Virago Press, London.
- > Downing, J. (1995) Finding Your Voice, Allen & Unwin, Sydney.
- > Gorman, P. (1997) The Duty of Good Faith as Against Bullying, The Inaugural Roberta Morgan Memorial Lecture, Queensland University of Technology.
- > McCarthy, P., Sheehan, M., Wilkie, S., and Wilkie W. (eds) (1998) Bullying: Causes, Costs and Cures, Beyond Bullying Association Inc.
- > Randall, P. (1997) Adult Bullying: Perpetrators and Victims, Routledge, London.
- > Spry, M. (1998) Workplace Harassment: What is it and What Should You Do About it? 40(2) Journal of Industrial Relations, pp 232-246.

video trake

- > BBC (1994) Bullying at Work: Combating Offensive Behaviour in the Workplace.
- > Video Communications (1995) Workplace Harassment (Qld Distributors: Boyd, Faye & Associates)